

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Z.S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z 17 kwietnia 2023 r., V Gz 26/23,

w sprawie z wniosku Z.S.

po ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej,

1) oddala skargę kasacyjną;

**2) przyznaje radcy prawnej A.B. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Bielsku-Białej kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) zł,
powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce,
tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną w postępowaniu
egzekucyjnym.**

A.W.

Marta Romańska

Dariusz Zawistowski

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 stycznia 2023 r. Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej ustalił plan spłaty wierzycieli upadłego Z.S. i stwierdził, że nie doprowadził on do swojej niewypłacalności ani nie zwiększył istotnie jej stopnia umyślnie, ani wskutek rażącego niedbalstwa oraz że nieobjęta planem spłaty część zobowiązań upadłego

powstałych przed ogłoszeniem upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty.

Sąd Rejonowy ustalił, że postanowieniem z 10 lutego 2021 r. Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej ogłosił upadłość Z.S.. Zgłoszenia wierzytelności dokonało 6 wierzycieli, a łączna kwota uznanych wierzytelności wynosi 316.421,49 zł. Postanowieniem z 28 września 2022 r. Sąd przyznał syndykowi wynagrodzenie w kwocie 7.626 zł brutto.

Upadły Z.S. ma 66 lat, wykształcenie średnie techniczne i wyuczone zawody technika leśnika i technika górnika. Jest po rozwodzie, prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, mieszka w domu wynajmowanym od kolegi. Z uwagi na wiek i stan zdrowia nie jest w stanie podjąć pracy zarobkowej. Utrzymywał się z prac dorywczych - napraw i pomocy w gospodarstwach. W toku postępowania upadłościowego uzyskał prawo do świadczenia emerytalnego z ubezpieczenia społecznego ZUS w kwocie 3.551,94 zł miesięcznie. Na jego koszty utrzymania składają się miesięczne wydatki w kwotach: 1.200 zł na czynsz za mieszkanie, 280 zł za energię elektryczną, 460 zł za gaz, 150 zł za wodę i ścieki, 26 zł za odpady komunalne, 62 zł za telewizję, 55 zł za Internet i telefon, 50 zł za naprawy i wyposażenie mieszkania, 120 zł na odzież i obuwie, 600 zł na wyżywienie i środki higieny osobistej. W toku postępowania upadłościowego, gdy do masy była ściągana kwota około 1.000 zł, upadły pożyczał pieniądze na wyżywienie, ale zawsze je zwracał. Na środki czystości i odzież wydaje około 250 zł, ale jest to kwota bardzo zaniżona. Orzeczeniem Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności z 16 listopada 2020 r. upadły został zakwalifikowany do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Upadły cierpi na przewlekłą chorobę niedokrwinną mięśnia sercowego, migotanie i trzepotanie przedsionków, nadciśnienie samoistne skutkujące w rezultacie niewydolnością serca. Jest po trzech zawałach serca, zostały mu wymienione stenty. Jest po operacji przepukliny pachwinowej lewej. Odczuwa dolegliwości bólowe i ograniczenia kręgosłupa wobec zwyrodnień, co powoduje problemy z chodzeniem. Nie jest w stanie pracować. Ma zaleconą 3 razy w miesiącu rehabilitację. Na lekarstwa wydaje około 150 zł. Jest pod kontrolą kardiologa, zażywa leki przeciwbólowe, nie korzysta z pomocy osób trzecich.

Do niewypłacalności upadłego doszło dlatego, że prowadzona przez niego działalność gospodarcza przestała prosperować z uwagi na konkurencję na rynku, wzrastający czynsz, problemy zdrowotne. Po zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej upadły podejmował bezskuteczne próby znalezienia stałego zatrudnienia.

Sąd Rejonowy przytoczył art. 491 i art. 491¹⁵ ust. 1d p.u. ustawy z 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2024 r., poz. 794, dalej - p.u.) będące podstawą określenia, w jakim zakresie i okresie upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania oraz jaka część zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli, a także art. 491¹⁵ ust. 4 p.u., z którego wynikają okoliczności mające decydować o treści planu spłaty wierzycieli ustalany przez sąd. Uwzględniając konieczność ponoszenia przez upadłego kosztów bieżącego utrzymania Sąd Rejonowy uznał, że możliwości zarobkowe upadłego, przy uwzględnianiu wartości jego zobowiązań oraz długości trwania postępowania upadłościowego (23 miesiące) pozwalają na ustalenie planu spłaty na okres 19 miesięcy w kwotach 700 zł miesięcznie.

Ustalając kwotę miesięcznej raty Sąd Rejonowy wziął pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania się przez niego, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Po odjęciu kwoty 700 zł od emerytury w wysokości 3.500 zł, upadłemu pozostanie na własne bieżące potrzeby kwota około 2.800 zł. Ustalenie wyższych rat niż 700 zł prowadziłoby w istocie do ponownej niewypłacalności upadłego, a w konsekwencji zniweczyłoby fundamentalne założenia postępowania upadłościowego, jakim jest oddłużenie. Ustalenie spłaty w wysokości zdecydowanie niższej czy wręcz umorzenie zobowiązań, prowadziłoby do pokrzywdzenia wierzycieli.

Czas, w którym upadły będzie obowiązany spłacać zobowiązania, nie został przez ustawodawcę określony ściśle, lecz przez wskazanie okresu maksymalnego, tj. 36 miesięcy w sytuacji, gdy sąd ustali brak zawinienia upadłego w powstaniu niewypłacalności oraz okresu od 36 do 84 miesięcy, w sytuacji ustalenia przez sąd, że upadły doprowadził do swojej niewypłacalności umyślnie, bądź

też na skutek rażącego niedbalstwa. Upadły nie doprowadził do swojej niewypłacalności ani istotnie nie zwiększył jej stopnia umyślnie lub na skutek rażącego niedbalstwa. Biorąc pod uwagę wiek, stan zdrowia upadłego, dotychczasowy stopień zaspokojenia oraz czas trwania postępowania (23 miesiące) Sąd Rejonowy ustalił, że upadły powinien dokonywać spłat przez 19 miesięcy. Od początkowo ustalonego planu spłaty na okres 36 miesięcy, odjął przy tym 17 miesięcy stosownie do art. 491 ust. 1 pkt 1d p.u.

Sąd Rejonowy stwierdził, że pozostała część zobowiązań niespłaconych na podstawie ustalonego postanowieniem planu spłaty oraz wszystkie pozostałe zobowiązania upadłego powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości, za wyjątkiem zobowiązań, o których mowa w art. 491²¹ ust. 2 p.u., zostaną umorzone po wykonaniu planu spłaty.

Postanowieniem z 17 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił zażalenie upadłego na postanowienie Sądu Rejonowego z 23 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy stwierdził, że umorzenie zobowiązań dłużnika – konsumenta jest podstawowym celem postępowania upadłościowego osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, lecz postępowanie powinno też zmierzać do zaspokojenia przez dłużnika roszczeń wierzycieli w okresie wykonywania planu spłaty w maksymalnie możliwym stopniu, nawet kosztem zaspokojenia potrzeb własnych i rodziny (art. 2 ust. 2 p.u.). Postępowanie oddłużeniowe nie służy zapewnieniu upadłemu dotychczasowego poziomu życia. Plan spłaty ma mu umożliwić utrzymanie na niezbędnym (minimalnym, a nie przeciętnym) poziomie, co wiąże się z postulatem oszczędnego gospodarowania posiadanymi środkami, aby w maksymalnym możliwym zostały przeznaczone na częściowe chociażby zaspokojenie wierzycieli.

Ustawodawca wzmocnił funkcję windykacyjną postępowania upadłościowego konsumenckiego kosztem funkcji oddłużeniowej. Realizowana w postępowaniu upadłościowym zasada sprawiedliwości społecznej wymaga, aby uzyskanie oddłużenia było okupione pewnym poświęceniem ze strony dłużnika. Przy uwzględnieniu indywidualnych okoliczności każdej sprawy należy mieć na względzie nie tylko wskazaną powyżej funkcję windykacyjną oraz oddłużeniową,

ale także funkcję wychowawczą i społeczną. Nie jest uzasadniona sytuacja, w której zobowiązania upadłego zostają w pełni umorzone lub następuje spłata jedynie ich części, podczas gdy istnieją podstawy do spełnienia zobowiązania w większej wysokości przy zachowaniu przez upadłego staranności nawet nieco wyższej niż przeciętna, motywowanej wizją umorzenia części zobowiązań.

Upadły na rozprawie przed Sądem Rejonowym wyraźnie podał, że zgadza się na ustalenie planu spłaty w kwocie 700 zł miesięcznie, o co wnosił syndyk. Wobec tego niezrozumiała jest zmiana stanowiska i zaskarżenie postanowienia z wnioskiem o umorzenie wszystkich zobowiązań upadłego. Biorąc pod uwagę wysokość i okres spłat, upadły będzie zobowiązany do spłacenia kwoty 13.300 zł, co stanowi niewielki odsetek zgłoszonych wierzytelności. Chcąc uzyskać umorzenie długów, których wysokość przekracza 300.000 zł, upadły powinien poczynić starania o obniżenie ponoszonych kosztów mieszkaniowych. Wykazał się bowiem niegospodarnością wynajmując dom, którego koszty utrzymania, oprócz czynszu należnego wynajmującemu, są tak wysokie, jak deklaruje. Istnieje możliwość wynajęcia mieszkania lub pokoju, tak aby obniżyć wydatki na mieszkanie.

W ocenie Sądu Okręgowego, nawet przy ponoszeniu wydatków na cele mieszkaniowe na dotychczasowym poziomie, upadły ma możliwość spłacania długów kwotami po 700 zł miesięcznie. Sąd Okręgowy zakwestionował stanowisko upadłego, że zsumowane koszty jego utrzymania ustalone przez Sąd Rejonowy wynoszą 3.543 zł. Wydatki na utrzymanie domu różnią się bowiem w sezonie grzewczym i poza nim, a ponadto wydatki na gaz określone przez upadłego na kwotę 460 zł, nie są takie same we wszystkich miesiącach w sezonie grzewczym, ponieważ za 1,5 miesiąca upadły zapłacił 550 zł, co daje niewiele ponad 300 zł miesięcznie. Upadły może poczynić oszczędności w wydatkach na energię elektryczną, ponieważ kwota 280 zł miesięcznie w jednoosobowym gospodarstwie domowym jest dalece zawyżona. Upadły powinien też korzystać z rehabilitacji refundowanej przez NFZ.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, a dotyczące sytuacji osobistej upadłego, i wyprowadził logicznie uzasadniony wniosek, iż jest on zdolny do dokonywania spłat w wysokości 700 zł miesięcznie

przez 19 miesięcy. Nie naruszył zatem art. 491¹⁶ p.u.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego z 17 kwietnia 2023 r. upadły zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa procesowego, tj.: - art. 382 k.p.c. i art. 228 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 229 ust. 1 oraz 491² ust. 1 p.u. przez poczynienie przez Sąd Okręgowy z urzędu ustaleń faktycznych bez przeprowadzenia na tę okoliczność jakichkolwiek dowodów, a zatem poczynienie ich w oparciu o fakty, które musiały być znane Sądowi z urzędu lub fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna w sytuacji, gdy ustalone przez Sąd Okręgowy fakty nie mogły być uznane za takie fakty, a ponadto Sąd nie zwrócił na nie uwagi upadłemu, co uniemożliwiło upadłemu odniesienie się do nich, a co za tym pozbawiło upadłego możliwości obrony swoich praw i skutkowało nieważnością postępowania zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 229 ust. 1 oraz 491² ust. 1 p.u., co w konsekwencji doprowadziło Sąd Okręgowy do stwierdzenia, iż upadły jest w stanie poczynić oszczędności w ustalonych przez Sąd Rejonowy kosztach utrzymania, co z kolei skutkowało przyjęciem, iż upadły jest w stanie realizować plan spłaty na poziomie 700 zł miesięcznie i brak jest podstaw do umorzenia zobowiązań upadłego bez planu spłaty; - art. 157 § 1 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 158 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 229 ust. 1 i 491² ust. 1 p.u. przez ustalenie przez Sąd Okręgowy stanowiska upadłego co do propozycji planu spłaty wyrażonego przez upadłego na rozprawie 23 stycznia 2023 r. wyłącznie na podstawie skróconego protokołu rozprawy, który był w tym zakresie sprzeczny z protokołem elektronicznym (zapisem dźwięku), w sytuacji gdy w wypadku utrwalania przebiegu posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pisemnie, protokół stanowią łącznie zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz protokół o skróconej treści, które to naruszenie skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd Okręgowy, iż upadły wyraźnie podał, że zgadza się na ustalenie planu spłaty w kwocie 700 zł miesięcznie, co z kolei było brane pod uwagę przy ocenie materiału dowodowego i doprowadziło do przyjęcia, iż upadły jest w stanie realizować plan spłaty na poziomie 700 zł miesięcznie i brak

jest podstaw do umorzenia zobowiązań upadłego bez planu spłaty.

Upadły zarzucił także, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego, tj.: - art. 491¹⁶ ust. 1 i 2 p.u. przez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie i ustalenie planu spłaty ze spłatą miesięczną w kwocie 700 zł oraz obciążenie upadłego kosztami postępowania zamiast orzeczenia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i obciążenia kosztami postępowania Skarbu Państwa w sytuacji, gdy Sąd Rejonowy ustalił, iż upadły z uwagi na swój wiek i stan zdrowia nie jest w stanie podjąć pracy zarobkowej, jego dochód stanowi emerytura w kwocie 3.551,94 zł netto miesięcznie, a łączne koszty jego utrzymania wynoszą miesięcznie 3.543 zł, których to ustaleń Sąd Okręgowy nie zakwestionował, a co za tym idzie, oczywiste było, iż upadły jest trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, co stanowi przesłankę do zastosowania art. 491¹⁶ ust. 1 i 2 p.u.; - art. 491¹⁶ ust. 1 p.u. przez nieprawidłową wykładnię i przyjęcie, iż dla zastosowania umorzenia zobowiązań bez planu spłaty wierzycieli ma znaczenie poziom zobowiązań upadłego podlegających umorzeniu w sytuacji, gdy zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 1 p.u. jedyną przesłanką umorzenia zobowiązań bez planu spłaty wierzycieli jest trwała niezdolność upadłego do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd orzekający w drugiej instancji na skutek apelacji lub zażalenia bazuje na materiale procesowym zebranym przed sądem pierwszej instancji i w drugiej instancji (art. 382 k.p.c. także w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 17 lutego 2017 r., II CSK 179/16, przez użyte w art. 382 k.p.c. pojęcie „materiału” należy rozumieć „materiał procesowy”, a poza przeprowadzonymi dowodami (materiałem dowodowym) jest nim także pozostały materiał procesowy, na który składają się twierdzenia i oświadczenia stron, zarzuty przez nie podnoszone i składane wnioski. Sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie

nie prowadził własnego, uzupełniającego postępowania dowodowego, lecz przy ocenie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia bazował na materiale zebranym przez Sąd Rejonowy, uwzględnił też argumentację skarżącego, którą ten podniósł w środku zaskarżenia.

Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. może wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. tylko w razie pominięcia przez sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału, w związku z czym strona powołująca się na naruszenie tego przepisu powinna wskazać materiał dowodowy, który został przez sąd drugiej instancji pominięty przy wydaniu wyroku, i wykazać, że popełnione uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2016 r., V CSK 289/16). Sąd Okręgowy nie pominął żadnej części materiału dowodowego zebranego w sprawie przed wydaniem rozstrzygnięcia, a jedynie – co mieści się w jego kompetencjach – dostrzegł, że przytoczone przez Sąd Rejonowy na podstawie zeznań upadłego uogólnienie kosztów jego utrzymania nie uwzględnia sezonowych w nich różnic, wynikających z niejednakowej wysokości opłat za ogrzewanie domu. Inne stwierdzenia Sądu Okręgowego odnoszące się do dochodów i kosztów utrzymania upadłego mają charakter ocen, nie zaś ustaleń. Sąd drugiej instancji jest władny bez powtórzenia dowodu i bez uprzedzenia o tym stron ocenić dowód odmiennie niż sąd pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2007 r., III CSK 61/07, OSNC 2008, nr 10, poz. 119), a w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy wykorzystał tę kompetencję tylko o tyle, że na podstawie zeznań upadłego doprecyzował ustalenia odnośnie do jego wydatków na ogrzewanie domu i odnotował, że są one różne w okresie grzewczym i poza nim, a i w poszczególnych miesiącach w okresie grzewczym upadły nie płaci tyle samo za gaz.

Wiedza o tym, że w polskich warunkach klimatycznych wydatki na ogrzewanie mieszkania różnią się w zależności od sezonu ma charakter notoryjny powszechnie (art. 228 § 1 k.p.c.), nie zaś tylko urzędowo (art. 228 § 2 k.p.c.), a zatem jej wykorzystanie przez Sąd Okręgowy przy uszczegółowieniu ustaleń faktycznych nie wymagało uprzedzenia o tym skarżącego. Uzupełnienie ustaleń i rozważenie w oparciu o zebrany

w sprawie materiał dowodowy przesłanek zastosowania prawa materialnego nie prowadziło do pozbawienia upadłego możliwości obrony jego praw i do nieważności postępowania, której dotyczy art. 379 pkt 5 k.p.c. W świetle ustalonego orzecznictwa dochodzi do niej wtedy, gdy strona (jej pełnomocnik), na skutek uchybień sądu, nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSP 1975, nr 3, poz. 66, z 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, z 7 października 2009 r., III CSK 35/09, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999, nr 5, poz. 41). Taka sytuacja nie miała miejsca w sprawie.

Uchybienia prawu procesowemu przez sąd tylko wtedy mogą stanowić skutecznie podniesioną podstawę kasacyjną, gdy istnieje prawdopodobieństwo, że gdyby do nich nie doszło, to wynik postępowania mógłby być inny. Deklaracja upadłego co do kwoty, którą mógłby świadczyć wierzycielom syntetycznie odnotowana w pisemnym protokole nie stanowiła dla Sądu Okręgowego jedynej przesłanki rozstrzygnięcia. Była ona wyłącznie punktem odniesienia przy weryfikowaniu zebranych w sprawie danych o sytuacji osobistej, majątkowej i źródłach utrzymania upadłego. Dla wyniku postępowania w sprawie nie ma zatem znaczenia to, że w pisemnym protokole stanowisko upadłego co do jego możliwości płatniczych zostało odnotowane jako akceptacja miesięcznego wydatku w kwocie 700 zł na częściowe spłacenie zadłużenia, stosownie do tego, jak zachowanie i oświadczenia upadłego odebrał przewodniczący składu orzekającego odpowiadający za sporządzenie protokołu.

Zgodnie z art. 491¹⁶ ust. 1 p.u. sąd umarza zobowiązania upadłego (poza określonymi w art. 491²¹ ust. 2 p.u.) bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, a do uzyskania takiego rozstrzygnięcia zmierza skarżący, jeżeli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. Stosownie do art. 491¹⁴ ust. 4 zdanie drugie p.u. ustalając plan spłaty wierzycieli, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, konieczność utrzymania upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz ich potrzeby mieszkaniowe, wysokość niezaspokojonych wierzytelności oraz stopień zaspokojenia

wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. W postanowieniach z 24 stycznia 2024 r. II CSKP 2253/22 i 25 maja 2021 r., I CSKP 100/21 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odstąpienie od ustalenia planu spłaty, a zatem rezygnacja z istotnego stadium postępowania upadłościowego, powinno mieć charakter wyjątkowy, uzasadniony w sposób obiektywny stanem zdrowia upadłego, jego niedołężnością i brakiem zdolności do pracy - w sytuacji, gdy dostępne źródła utrzymania pozwalają wyłącznie na pokrycie bieżących potrzeb upadłego i osób pozostających na jego utrzymaniu, a nie ma podstaw do uznania, aby stan ten mógł ulec zmianie w najdłuższym możliwym okresie wykonywania planu spłaty.

Rozważywszy ustalenia odnoszące się do sytuacji osobistej, zdrowotnej i majątkowej upadłego Sądy *meriti* uznały, że nie jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. Przez czas trwania postępowania upadłościowego do masy ściągane były od upadłego kwoty po ok. 1.000 zł, w toku tego postępowania sytuacja materialna upadłego ustabilizowała się na skutek tego, że uzyskał świadczenia emerytalne. Stanowią one jego stały, comiesięczny dochód, z którego wydatki może zaplanować, zwłaszcza, że nie ma nikogo na utrzymaniu. Wysokość świadczenia emerytalnego przyznanego upadłemu pozwala mu na pokrycie bieżących potrzeb i przeznaczenie pewnej jej części na spłacenie wierzycieli.

Zasadą jest, że umorzenie zobowiązań upadłego, będącego konsumentem, powinno zostać poprzedzone próbą spłacenia przynajmniej części zadłużenia, co uwzględnił ustawodawca w art. 491¹⁴ ust. 4 zdanie drugie *in fine* p.u. Sądy *meriti* w niniejszej sprawie obliczyły, że zadłużenie upadłego powstałe w czasie, gdy działalność gospodarcza, którą prowadził zaczęła przynosić straty wynosząc ponad 300.000 zł, a realizacja planu spłaty założonego przez Sąd Rejonowy doprowadzi do odzyskania od upadłego jedynie kwoty 13.300 zł. Skoro upadły może poczynić pewne oszczędności w swoich wydatkach, choćby kosztem poziomu życia, które prowadzi i ograniczenia sobie dostępu do dóbr i usług niekoniecznych do utrzymania, to takie oszczędności musi poczynić, żeby wierzyciele w możliwie najwyższym stopniu zostali zaspokojeni. Sąd Okręgowy określił przy tym, na jakich wydatkach upadły może oszczędzić w celu wykonania nałożonego na niego obowiązku spłacania wierzycieli kwotami po 700 zł

miesięcznie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w pkt 1. O wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego skarżącego z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono stosownie do § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 14 ust. 1 pkt 5 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 764).

Marta Romańska

Dariusz Zawistowski

Karol Weitz

(M.M.)

[ms]